

WAGENINGEN, 31 Mei 1953.

Aan de Voorzitter van de Commissie van Advies inzake de vorming van een Europese politieke gemeenschap, Zijne Excellentie Mr. J. W. Beyen, Minister van Buitenlandse Zaken.

Excellentie,

Aangezien ik tot mijn grote spijt de vergadering der Commissie op Woensdag a.s. niet kan bijwonen, neem ik de vrijheid U met mijn opmerkingen over de concept-instructie langs deze weg in kennis te stellen. Ik maak van deze gelegenheid tevens gebruik om - nu de subcommissie voor de institutionele vraagstukken geen duidelijke voorstellen heeft kunnen doen - enkele algemene opmerkingen over dit deel van het ontwerp-verdrag te maken.

Er zal wel niemand zijn, die van mening is, dat de integratie van Europa voltooid is, zodra het verdrag tot instelling van een politieke gemeenschap in werking is getreden. Zelfs als op economisch gebied verdergaande stappen zouden worden gezet, zullen deze toch niet meer kunnen omvatten dan de eerste fase. Niet als de voltooiing van, maar als de basis voor de integratie moet het verdrag worden beschouwd. En de eerste vraag, die men zich stellen moet, is: door wie wordt het gebouw, dat op deze grondslag nog verrijzen moet, opgetrokken. Het ontwerp-verdrag gaat uit van de veronderstelling, dat hierbij aan het parlement de voorrang toekomt. Dat blijkt uit talrijke plaatsen. Veelal heeft deze voorrang slechts psychologische betekenis, zoals bij het initiatiefrecht (art. 23 eerste lid) en de opsomming van organen in art. 9, waar - in tegenstelling tot art. 7 KSG en cfm art. 8 EDG - het parlement genoemd is vóór de Uitvoerende Raad. Maar soms heeft de voorrang materiële betekenis, zoals in art. 27, hetwelk voorschrijft dat de Uitvoerende Raad geen andere bevoegdheden heeft dan die welke hem door het verdrag zijn toegekend, een restrictie, die bij het parlement ontbreekt.

Dit uitgangspunt - verklaarbaar door de wijze waarop het ontwerp ontstond - lijkt mij onjuist. Het lijdt geen twijfel dat de voornaamste arbeid bij deze opbouw niet door het parlement, maar door het uitvoerend gezag moet worden verricht, zij het gecontroleerd en gestimuleerd door het parlement. Zo is het geworden in alle democratische staten, zo is het ook bij regionale en lokale overheden, al wil de

Grondwet ons nog altijd doen geloven, dat de raad aan het hoofd van de gemeente staat. Dezelfde factoren, die deze ontwikkeling nationaal bewerkstelligen, zullen ook in een Europese federatie niet ontbreken, maar daar komt nog een zeer belangrijke factor bij. De Uitvoerende Raad zal bestaan uit mensen, wier taak en dagelijkse bezigheid het is om de aan de orde komende vraagstukken niet van nationaal, maar van Europees gezichtspunt te bezien. Dat kan niet gelden voor de parlementaire colleges, of zij nu rechtstreeks worden gekozen of door de nationale parlementen worden aangewezen. De leden van deze colleges zullen zowel door een belangrijk deel hunner dagelijkse werkzaamheden als door hun afhankelijkheid van een nationaal kiezerscorps, nauw verbonden blijven met hun nationale belangen. Daartegen bestaat geen bezwaar - hetgeen trouwens weinig zou helpen - maar het noopt wel tot de erkenning, dat de werkelijke Europese oplossingen, niet van het parlement, maar van de Uitvoerende Raad zullen moeten komen. Dat zulks met name voor de technisch zo uitermate gecompliceerde economische vraagstukken het geval zal zijn, zal ieder die zich in onze commissie daarmede heeft bezig gehouden, willen toestemen.

Indien mijn stelling juist is, moet zij niet slechts leiden tot het aanbrengen van enkele redactionele wijzigingen in het ontwerp-verdrag. Ze grijpt ook verder en beïnvloedt met name de wijze waarop de Uitvoerende Raad wordt samengesteld. De wijze van samenstelling zal de grootst mogelijke waarborgen moeten bieden voor het waarlijk Europees karakter van dit college, voor een bevredigende samenwerking tussen de leden en voor een zo groot mogelijke gelijkgezindheid in het college ten aanzien van het program, dat het moet verwezenlijken. Voeg daarbij, dat het college zowel het vertrouwen van het parlement als - in de praktijk - het vertrouwen van de Raad van Ministers zal moeten verwerven en het is duidelijk uit deze vijf voorwaarden, dat het zoeken naar de juiste wijze van samenstelling, het zoeken naar een schaaft met vijf poten wordt. Ik geloof derhalve niet, dat er een methode zonder bezwaren gevonden kan worden. Men zal steeds iets op de koop toe moeten nemen. Daarbij zou ik dan geneigd zijn het Europees karakter van het college het zwaarst te laten wegen. Dat betekent, dat de samenstelling zo weinig mogelijk moet worden getrokken in de sfeer van de nationale politiek. Ze moet m.i. daarom niet geschieden door de Raad va Ministers. Daar spelen imponderabilia, die afkomstig zijn uit de nationale politiek en die het boven-

nationaal karakter van de Uitvoerende Raad in ernstig gevaar kunnen brengen. Een benoeming van de heer Spaak zou voor Minister van Zeeland al even onaangenaam zijn als een benoeming van de heer Plevin voor Minister Bidault. De benoeming van het college dient evenmin en bloc te geschieden door de Senaat. Voor de keuze van een college, dat in goede harmonie kan werken aan de uitvoering van een samenhangend program, dat de leden bereid zijn als basis voor hun werk te aanvaarden, is een lichaam als de Senaat van nature ongeschikt. Vooral indien in het verdrag ook bepaald zou worden, dat de Uitvoerende Raad tenminste één lid van de nationaliteit van elk der deelnemende staten moet bevatten - hetgeen m.i. terecht in de Ontwerp Instructie is gesteld - zou benoeming door de Senaat kunnen medebrengen dat de persoonskeuze aan de (nationale) fracties wordt overgelaten, na voorafgaand overleg over en eventueel verdeling van de politieke richtingen der door die fracties aan te wijzen personen. Zowel het program als de eensgezindheid dienaangaande tussen de aldus benoemde leden, zouden dan gemakkelijk komen te ontbreken. Op grond van deze overwegingen meen ik, dat aan een keuze van de president van de Uitvoerende Raad door de Senaat en aan de benoeming van de overige leden door de president nog de minste bezwaren kleven. Ik ben er mij wel van bewust, dat de president dientengevolge een overwegende positie verkrijgt, maar ik geloof dat dit toch steeds het geval zal zijn zolang de persoonlijke verantwoordelijkheid van de leden van de Uitvoerende Raad niet met ronde woorden is aanvaard. Groeit deze persoonlijke verantwoordelijkheid als "convention" in de gemeenschap - en dat zal noodzakelijk worden naarmate de sfeer van bemoeiingen uitgebreid wordt en arbeidsverdeling tussen de leden onvermijdelijker - dan is daarin een voldoende tegenwicht tegen de gevreesde macht van één man gelegen.

Een investituur als in art. 31 van het ontwerp is voorgeschreven, dient terecht volgens de ontwerp instructie te worden vermeden. Zelfs al is deze procedure een andere dan die der Franse Grondwet, omdat zij niet plaats vindt voor maar na de keuze van het college door de president, zij biedt toch grote nadelen. Het voornaamste daarvan is, dat het program, waarop het vertrouwen van het parlement gegeven moet worden veelal nog geen samenhangend geheel zal kunnen zijn. Vele groepen immers, die van de vereiste meerderheid deel zullen moeten uitmaken, zullen met concessies in het program moeten worden tevredengesteld. Juist in de eerste periode is dit een groot gevaar, omdat daardoor de voortgang - zeker

op economisch gebied - ernstig kan worden belemmerd. Ik geef daarom de voorkeur aan het stelsel van de West-Duitse Grondwet (art. 63). Daar wordt de Bondskanselier eveneens gekozen, maar ontbreekt de investituur zowel voor als na de samenstelling der regering.

Tenslotte: de door mij bepleite wijze van samenstelling bergt theoretisch het gevaar in zich, dat de kleine landen onvoldoende verweermiddelen hebben om te voorkomen, dat de president personen uitnodigt, die met de andere leden van de Uitvoerende Raad bepaaldelijk niet op één lijn kunnen worden gesteld wat bekwaamheid en politiek gezag betreft. Het komt mij voor, dat dit gevaar practisch minder groot is dan het wellicht schijnt. De "formatie" voltrekt zich nu eenmaal niet alleen langs nationale, maar ook langs politieke lijnen. Elke zwakke stee in een Raad, die wellicht uit negen leden zal bestaan, betekent naast een verzwakking voor het land, waartoe de betrokkene behoort, ook een verzwakking voor de politieke richting, die hij geacht wordt te zijn toegedaan. Dit zal bezwaren ondervinden, die de nationale grenzen overschrijden. Doch indien men zich toch tegen een dergelijke eventualiteit zou willen wapenen, dan zou misschien een noodrem zijn te vinden in een voorschrift, dat de President, indien alle leden van eenzelfde nationaliteit in één Kamer en een meerderheid van de leden van diezelfde nationaliteit in de andere Kamer hem daarom verzoeken, de samenstelling van de Raad herziet, voor wat betreft de keuze van het lid (de leden) van diezelfde nationaliteit. Ik acht zulk een voorschrift niet nodig, ik ben mij bewust, dat er niet te onderschatten bezwaren aan verbonden zijn, maar ik zou iets dergelijks als noodrem bij de formatie toch verkiezen boven een wijze van samenstelling, die aan de belangrijkste eisen, welke aan de Raad moeten worden gesteld, onvoldoende recht zou doen. Met de voorlaatste alinea van blz. 4 der ontwerp-instructie kan ik mij daarom niet verenigen.

Bij de wijze van samenstelling van het Parlement staat de vraag of errechtstreekse verkiezingen zullen komen centraal. Van het antwoord op die vraag hangt af of en wanneer een tweekamerstelsel zal worden ingevoerd. Nu zijn tegen rechtstreekse verkiezingen enkele bezwaren aan te voeren, die niet zonder betekenis zijn. Aangezien deze reeds uitvoerig in de commissie besproken zijn, volsta ik met een korte samenvatting van de voornaamste: de noodzakelijke solidariteit tussen de volken ontbreekt nog; er is nog geen wezelijke Europese partijvorming

met de daarbij behorende beginselprogramma's voor de in Europa te voeren politiek; er is een reëel gevaar, dat nationale verkiezingen juist pleitbezorgers van in nationaal verband gevestigde belangen naar voren zullen schuiven; het grote aantal communisten in Italië en Frankrijk bedreigt hetzij de stabiliteit der parlementaire ontwikkeling, hetzij het democratisch karakter van de Europese verkiezingen. Het is U bekend, dat ik juist vanwege deze bezwaren, van het in art. 13 van het ontwerp-verdrag neergelegde beginsel der rechtstreekse verkiezing van de Volkskamer geen warm voorstander was. Bij nadere overweging geloof ik echter, dat de aangevoerde bezwaren niet doorslaggevend zijn. De solidariteit tussen de volken, de Europese partij- en programma vorming kan men niet alleen zien als voorwaarden, die vervuld moeten zijn, voordat tot invoering van rechtstreekse verkiezingen wordt overgegaan. Zij zijn, gelijk de geschiedenis van verscheidene democratieën aantoon, voor hun groei ook afhankelijk van en worden beïnvloed door het in te voeren stelsel van vertegenwoordiging; zij zijn er ook dus de gevolgen van. Wat de bedreiging door nationale gevestigde belangen of door de invloed van Italiaanse en Franse communisten betreft, zij zijn in de politieke kaart van Europa reële factoren, die men slechts kan en ook moet bestrijden, maar waarmee men de ontmoeting niet kan vermijden. Voor wie de met de KSG en EDG in gang gezette ontwikkeling - zelfs zonder juichkreten - aanvaardt als voor Europa onontkoombaar, kan onmogelijk menen dat hij zich van deze beide tegenwerkende factoren kan distantiëren. Eerder is het verantwoord te verdedigen, dat zij ons vandaag al evenzeer raken als in de te vormen Gemeenschap het geval zal zijn, zonder dat wij nu al in staat zijn een constructieve bijdrage tot de bestrijding ervan te leveren: in en door de Politieke gemeenschap zal zulks eerst met vrucht mogelijk zijn.

Naast deze overwegingen, die de nadelen van rechtstreekse verkiezingen wel niet opheffen, maar toch relativeren, staan twee voordelen, waarvan de psychologische betekenis groot is. Het eerste is gelegen in het feit, dat op één dag alle kiesgerechtigde burgers van de zes landen hun stem kunnen uitbrengen voor de verkiezing van een Europees parlement. Dit zal niet nalaten diepe indruk te maken zowel in als buiten die landen. Met name in de voor zulke spectaculaire momenten zo bijzonder ontvankelijke Verenigde Staten kan dit feit een scherp wapen zijn in de handen van hen, die voorde zware taak staan het herlevende en voor ons continent catastrophale isolationisme te bestrijden. Rechtstreekse

verkiezingen maken, indien zij een of tweemaal hebben plaats gevonden het verdrag in feite onopzegbaar. U hebt in Parijs m.i. terecht stelling genomen tegen de opvatting dienaangaande van Minister Van Zeeland, omdat deze een sterk chantage-middel zou leggen in de handen van de grote landen. Aan de andere kant heeft het weinig wezenlijke waarde de onopzegbaarheid uitdrukkelijk vast te leggen en het is veel belangrijker de instituties van de Gemeenschap zo te ontwerpen, dat uittreding bij een enigermate normale ontwikkeling niet tot de praktische mogelijkheden behoort. Daartoe vormt de invoering van rechtstreeks kiesrecht een belangrijke bijdrage. Op grond van bovenstaande overwegingen kom ik tot de conclusie, dat de eerste alinea van blz 5 van de ontwerp-instructie, voor wat het pleit voor een lange overgangstijd betreft, herziening behoeft.

Invoering van rechtstreekse verkiezingen impliceert niet alleen tot op zekere hoogte invoering van een tweekamerstelsel, maar dit ligt voor de handhaving van het federaal karakter der gemeenschap ook voor de hand. De Senaat dient meer dan de Volkskamer een vertegenwoordiging van landen te zijn. Dit moet blijken a) uit de wijze van samenstelling b) uit de zetelverdeling. Het valt op, dat het ontwerpverdrag alleen het eerste aspect verzorgt (aanwijzing door de nationale parlementen, art. 16) en niet het tweede; de Senaat is - laat men de Franse extra-zetels buiten beschouwing - een verkleinde reproductie van de Volkskamer. Formeel heeft men dus voldoende grond onder de voeten om aan te dringen op een zetelverdeling in de Senaat, waardoor meer accent wordt gegeven aan het karakter van dit college. Materieel is hier echter m.i. grote voorzichtigheid geboden. De verdedigers van de paritair samengestelde Senaat ondergraven de "gewogen" samenstelling van de Volkskamer. In elk geval leveren zij koren op de molen van de voorstanders ener aan bevolkingssterkte "evenredige" samenstelling van de Volkskamer. Naar de andere kant brengt het pleit voor een paritair samengestelde Senaat ook de betekenis van de Raad van Ministers opnieuw in discussie. Hoe meer in de Senaat het accent van de vertegenwoordiging der nationale belangen wordt versterkt, hoe meer de neiging versterkt wordt om de rol van de Raad van Ministers door de Senaat te laten vervullen. De regering is natuurlijk vrij in de instructie van de delegatie te zetten wat zij goed vindt, maar zij doet, wanneer zij de toekomstige federale structuur goed gezind is, toch verstandig de repercussies van haar opdracht op andere belangrijke onderdelen der op te bouwen organisa-

tie te onderkennen. De spanningen, die een paritaire Senaat zou oproepen zowel naar de zijde van de samenstelling van de Volkskamer als naar de zijde van de functie van de Raad van Ministers zijn, dunkt mij, niet te onderschatten. Daarom lijkt mij de tweede alinea van blz 5 der ontwerp-instructie politiek onhoudbaar (als ik tenminste het voor mij niet geheel begrijpelijke alternatief voor een paritair samengestelde Senaat, nl. een wijze van zetelverdeling, welke "gelijkwaardige waarborgen voor de rechten der kleine staten zal bieden" even buiten beschouwing mag laten). Hoe men zal moeten argumenteren om naast de paritaire samenstelling van de Senaat voor de Volkskamer de E.D.G. regeling aan te houden, die blijkens par.2 van art. 33 van dat verdrag juist als overgangsmaatregel was bedoeld, is mij voorshands niet duidelijk. Het is evenzo niet voldoende te trachten zich de tegenstanders van de Raad van Ministers van het lijf te houden met het argument, dat er (blz 5 laatste alinea) een essentieel verschil is in de functies van de Senaat en die van de Raad. Zij zouden immers juist de functie, die art. 35 van het ontwerp aan de Raad toekent, aan de Senaat willen zien toegekend en zullen dus het argument, ontleend aan het "essentieel verschil" als een petitio principii afwijzen. Het stellingnemen tegen het streven om de Senaat in de plaats te stellen van de Raad van Ministers of het streven de bevoegdheden van die Raad ten gunste van de Senaat te beperken, kan, naar het mij voorkomt, veel krachtiger geschieden wanneer de delegatie niet genoopt is te pleiten voor een paritair samengestelde Senaat.

Bovendien lijkt mij de winst, die men met een paritaire Senaat incasseert - zelfs al zou er overigens niets in de samenstelling en taken van resp. Volkskamer en Raad van Ministers veranderen - tamelijk problematiek. Het is waar: de drie kleinste landen kunnen dan verhinderen, dat er iets gebeurt wat zij niet willen. Maar is onze grootste zorg vooral op economisch gebied - wel om iets te verhinderen? Grotere zorg vereist, dunkt mij, dat er iets gebeurt. En daartoe doet de samenstelling van de Senaat weinig toe of af.

Concluderende, zou ik, wat dit punt betreft, willen volstaan met een boking om het karakter van de Senaat als landenvertegenwoordiging meer dan in het ontwerp geschiedt tot uitdrukking te brengen in de zetelverdeling voor dat college. Op dit punt ware echter niet te isisteren, indien het hetzij de gewogen samenstelling van de Volkskamer, hetzij de functies van de Raad van Ministers in gevaar zou brengen.

Voor wat de instellingen der gemeenschap betreft, bevat de ontwerp-instructie tenslotte een passage over het

Hof, welke mij verrast en bevreemdt. Ik zou mij kunnen voorstellen, dat men de vraag stelt of het Hof van de KSG, tevens optredende als Hof voor de EDG niet een personele unie kan vormen met het Hof, bedoeld in Hoofdstuk IV van het verdrag. Dat lijkt mij een redelijke vraag en een bevestigend antwoord komt tegemoet aan eisen van efficiency en zuinigheid. Maar hoe kan men de instelling van dit Hof praematuur achten *kan* en terzelfdertijd op een grote uitbreiding van de werkings-sfeer der gemeenschap, met name op economisch gebied aandringen, is mij een raadsel. Het op blz 6 onder punt 5 vermelde standpunt past, dunkt mij, bij de o.a. in het verslag van de conferentie te Parijs veroordeelde "minimalistische" opvatting van de politieke gemeenschap, het past geenszins bij de door de Nederlandse regering herhaaldelijk bepleite zienswijze. Juist in een gemeenschap van staten als het ontwerp-verdrag beoogt, bestaat aan administratieve rechtspraak grote behoefte. De mate waarin en de wijze waarop zij is toegelaten bepaalt, vooral voor de kleine landen, het gerechtigheidsgehalte van de nieuwe instelling. De inhoud van punt 5 op blz 6 der ontwerp-instructie acht ik dan ook van Nederlands standpunt bezien, geheel onjuist en in strijd met hetgeen op blz 1 in alinea 1 van het ontwerp is gesteld.

Alvorens de attributies van de organen der gemeenschap te bespreken een enkel woord over de omvang. De laatste alinea van blz 1 der instructie wil de Europese gemeenschap uitsluitend toepasselijk doen zijn op de gebiedsdelen der deelnemende staten in Europa. Zodanige beperking ontbreekt, voorzover ik kon nagaan in de KSG- en de EDG-verdragen. Dit wil niet zeggen, dat deze op die gebieden buiten Europa van toepassing zijn. Indien de verdragen omtrent deze vraag niets bepalen, wordt het antwoord - indien daarover althans verschil van mening kan zijn- door het nationale staatsrecht gegeven. De staatsrechtelijke verhouding tussen het Europese moederland en zijn overzeese gebiedsdelen bepaalt dan welke betekenis het verdrag voor die gebiedsdelen heeft. Dit is zelfs het geval, wanneer het verdrag, gelijk de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, zich wat de materieële bealingen betreft, tot een bepaald territorium beperkt, waarin de overzeese gebiedsdelen niet zijn gelegen. Indien Nederland als gevolg van zijn N.A.T.O.verplichtingen in oorlog geraakt, geldt dit ook voor Nieuw Guinea en de West, al liggen zij buiten het N.A.T.O-gebied. Naar deze maatstaf gemeten geldt ook voor de Europese politieke gemeenschap, die voor de zes landen in Europa tot stand wordt gebracht, dat het

ationale staatsrecht antwoord moet geven op de vraag in hoever overzeese gebiedsdelen daardoor worden verbonden. Voor Frankrijk zou een bepaling, als in de ontwerp-instructie vervat, op overwegende bezwaren stuiten, indien daaruit zou volgen, dat de plaats van de départements d'outre mer, administratief onderdeel van la République française, in constitutioneel opzicht veranderd zou moeten worden. Ik begrijp ook niet goed, welk groot Nederlands belang met de voorgestelde beperking gediend wordt. Meent men daardoor te bereiken, dat Frankrijk een einde maakt aan de economische bevoorrechtiging van de Afrikaanse departementen? Dat Frans graan eerder voor Nederland dan voor Algiers ter beschikking komt? Het ware een politiek onhaalbaar verlangen, dat bovendien slechts gekocht zou kunnen worden met een vermindering van de druk, die onzerzijds steeds is uitgeoefend om toegang te krijgen tot de grondstoffenmarkten in zulke gebieden (de Congo!). Zouden wij zelf trouwens bereid zijn b.v. ten aanzien van Suriname de consequenties te trekken uit hetgeen wij van Frankrijk verlangen? Conclusie: Het gestelde op blz 1/2 der ontwerp instructie dient te vervallen; het zou problemen scheppen, in plaats van ze voorshands terzijde te laten. Men late aan het nationale staatsrecht het antwoord op de vragen, die uit dit verdrag kunnen rijzen ten aanzien van de overzeese gebiedsdelen, die behoren tot het grondgebied der deelnemende staten.

Wat de attributies der gemeenschap betreft meen ik in de eerste plaats, dat het aanbeveling zou verdienen, wanneer de delegatie zou trachten dit onderwerp aan de orde gesteld te krijgen alvorens over de organen, hun samenstelling en hun onderlinge verhouding wordt gesproken. Een desbetreffende aanwijzing in de instructie zou op haar plaats zijn.

Bij de integratie van KSG en EDG in de Politieke Gemeenschap rijzen moeilijkheden bij de plaatsbepaling van de Hoge Autoriteit en het Commissariaat ten aanzien van de Uitvoerende Raad, terwijl de behoefte aan grotere democratische controle uitbreiding van de bevoegdheden op dit stuk van de Assemblée noodzakelijk maakt. Naast art. 60 van het ontwerp-verdrag zijn derhalve op twee punten voorzieningen nodig. Het moet echter duidelijk zijn of de Nederlandse regering instemming betuigt met het doel, dat in het tweede lid van art. 63 wordt vermeld, m.l. dat uiteindelijk de H.A. en het Commissariaat de status van bijzondere administratieve organen der gemeenschap (art. 88) verkrijgen. Zo ja, dan dient de vraag beantwoord of cfm art. 61 de Uitvoerende Raad aanstonds controle moet uitoefenen op en verantwoorde-

lijkheid moet dragen voor de activiteit van de H.A. en het Commissariaat. Dit brengt immers ook zonder "overdracht" van bevoegdheden wijziging "in de essentiële functies van de executieve organen der doelgemeenschappen". (blz 3 voorlaatste alinea ontwerp-instructie) Daarenboven zou, indien met art. 62 werd ingestemd, aan het collegiaal karakter van die executieve organen worden getornd, omdat de president van het gecontroleerde college dan van rechtswege zitting krijgt in het controlerend college. Dit verschaft hem uiteraard een overwegende positie in het college, waarvan hij voorzitter is. Beide punten - die in de instructie niet ter sprake komen - staan naast de regeling betreffend de overdracht van bevoegdheden, welke in de laatste twee zinnen van punt 2 op blz 3 wordt aangestipt. Dienaangaande krijgt de delegatie twee aanwijzingen: a. geen overdracht dan ~~na~~ een ruime overgangsperiode, waarin voldoende ervaring met de werking der doelgemeenschappen zal zijn opgedaan; b. geen overdracht dan onder goedkeuring van het Parlement na eenstemmig advies van de Raad van Ministers. Ad a. de termijn dient m.i. afhankelijk te zijn van de mogelijkheid om een goede regeling van de overdracht tot stand te brengen. Ook al kan het een gunstige bijkomstigheid zijn indien men dan voldoende ervaring heeft opgedaan, dit mag toch niet het criterium zijn. Hoe meer ervaring, hoe vaster de executieve organen der doelgemeenschappen in het zadel zitten, hoe moeilijker de incorporatie zal zijn. Ad b. eenstemmig advies van de Raad van Ministers is m.i. alleen vereist, indien en voor zover de overdracht verandering teweeg zou brengen in de bevoegdheden, welke de Raad in de bestaande verdragen zijn toegekend.

Tenslotte zij het mij vergund een algemene opmerking te maken over de nog in te vullen economische attributies. De Nederlandse regering heeft geen twijfel laten bestaan over haar denkbeelden inzake de samenhang tussen politieke en economische integratie. Zij heeft daarbij ook weerklank gevonden, getuige het bijzonder lezenswaardige advies van de wetenschappelijke raad van bijstand bij het Duitse ministerie van Economische Zaken. Ook in België is men blijkbaar wel ontvankelijk voor onze denkbeelden. Het tegenspel zal wel hoofdzakelijk uit Frankrijk komen en van de kracht van dit tegenspel zal afhangen, in hoever de Duitse en Belgische regeringen bereid zijn op concrete verbintenissen in economie te blijven aandringen. Het staat wel reeds vast, dat deze regeringen niet geneigd zullen zijn hun toetreden tot de gemeenschap afhankelijk te maken van de aanvaarding der door ons bepleite denkbeelden. Naar alle waarschijnlijk-

PROF. DR. I. SAMKALDEN

NASSAUWEG 14

TEL. K 8370-2126

-11-

WAGENINGEN,

lijkheid zal daarom de Nederlandse regering voor de vraag worden gesteld hoe onder die omstandigheden haar houding zal zijn. De in Parijs afgesproken procedure, de conferentie op Bermuda, de wellicht spoedig bereikte overeenstemming in Korea en de dan op handen zijnde nieuwe besprekingen tussen Oost en West, al deze omstandigheden wijzen erop dat men ten aanzien van de Europese gemeenschap in het stadium van de beslissingen is gekomen. Het is wellicht niet noodzakelijk dat reeds in deze instructie het standpunt der regering op dit punt wordt vermeld. Maar de regering zou het land, zichzelf en haar onderhandelaars een buitengewoon slechte dienst bewijzen, indien zij niet bereid of in staat zou zijn haar standpunt zo vroeg mogelijk en in elk geval vóór 12 Juli a.s. definitief te bepalen. Dat zij dan de wegzal kiezen, die de beste perspectieven opent op de uiteindelijke verwezenlijking van de doeleinden, die in de aanhef van de ontwerp-instructie zijn vermeld, zal de wens zijn van verscheidene leden der commissie, die U met overtuiging terzijde stonden bij de uitwerking van Uw denkbeelden.

Ik bied U mijn verontschuldiging aan voor de lengte van deze brief, waarvoor U wellicht enige compensatie wordt verschaft door het wegvallen van mijn bijdrage tot de discussie in de vergadering van Woensdag a.s.

Met verschuldigde hoogachting,

Uw dw

I. Samkalden